

1. CONTRIBUTIÓ DE L'ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIÓ A LA FORMACIÓ DEL PEDAGOG

L'Antropologia de l'Educació és l'estudi de les transmissions educatives i de la cultura en la qual es desenvolupen. Tot pedagog realitza la seva tasca professional en un àmbit cultural, en un entorn amb unes característiques culturals específiques. L'Antropologia de l'Educació contribueix al coneixement de la cultura en la qual es duu a terme la praxi pedagògica. Aquesta assignatura té relació amb altres de primer curs de Pedagogia: Bases metodològiques de la investigació educativa I, Sociologia de l'Educació, Teoria de l'Educació, Història de l'Educació i Biologia de l'Educació.

2. OBJECTIUS I COMPETÈNCIES

<p><i>Objectiu:</i> Reflexionar sobre alguns problemes antropològics fonamentals: la cultura, el símbol, el mite, el ritu, les institucions educatives (família, escola), la memòria, la mort.</p>	<p><i>Competències:</i> Tenir una visió global i capacitat de resposta a problemes educatius actuals.</p>
<p><i>Objectiu:</i> Estudiar les característiques més rellevants de la societat actual i la seva importància des del punt de vista pedagògic.</p>	<p><i>Competències:</i> Analitzar críticament la complexitat de la societat actual i prendre posició respecte a fets socials rellevants.</p>

3. CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ. LES PREGUNTES I LES RESPOSTES ANTROPOLÒGIQUES

2. L'ÉSSER HUMÀ COM A ÉSSER CULTURAL

- 2.1. Conceptes de cultura.
- 2.2. L'experiència de la contingència.
- 2.3. L'espai i el temps humans.
- 2.4. La tradició i la història.
- 2.5. L'ésser humà com a ésser situat.

3. L'UNIVERS SIMBÒLIC. LA QÜESTIÓ DE LES TRANSMISSIONS

- 3.1. Diferència entre símbol i signe.
- 3.2. La interpretació ineludible.
- 3.3. L'educació com a transmissió del univers simbòlic.

4. MITE I NARRACIONS

- 4.1. Concepte i funció del mite.
- 4.2. *L'homo narrans*.
- 4.3. Tres exemples pedagògicament rellevants: Frankenstein, Pinotxo i Peter Pan.
- 4.4. Lectura i comentari de contes: H. C. Andersen

5. LA DIMENSIÓ TEATRAL DE LA VIDA HUMANA: RITU I REPRESENTACIÓ

- 5.1. La vida humana com a representació.
- 5.2. Concepte de ritu. Ritus periòdics i no periòdics.
- 5.3. Concepte i components dels ritus de pas: Van Gennep i Turner

6. L'EDUCACIÓ EN LA CULTURA POSTMODERNA.

- 6.1. La societat tecnològica: Robert Musil, *L'home sense qualitats*.
- 6.2. La societat de la vigilància i la crisi de la intimitat: Kafka i Kundera.
- 6.3. La crisi de sentit i de la confiança.

7. EL SOFRIMENT I LA MORT. VERS UNA PEDAGOGIA DE LA FINITUD

- 7.1. Mort i finitud.
- 7.2. Del tabú de la mort a la banalització de la mort.
- 7.3. Vers una pedagogia de la finitud.

4. PLA DE TREBALL

Es preveuen aproximadament 18 hores de *classe presencial* distribuïdes de la manera següent:

- Tema 1.- 1 hores
- Tema 2.- 3 hores
- Tema 3.- 3 hores
- Tema 4.- 3 hores
- Tema 5.- 3 hores
- Tema 6.- 3 hores
- Tema 7.- 2 hores

Es preveuen aproximadament 21 hores de *treball dirigit*: Tutories, seminaris en petit grup, debats a l'aula i al despatx, consultes per correu electrònic, fòrums virtuals, etc... En aquestes hores es farà un comentari, lectura i debat de textos sobre *Antropologia de l'Educació* que es donaran a l'inici de cada tema.

Es preveuen aproximadament 36 hores de *treball autònom*. En aquestes hores l'alumne haurà d'estudiar i reflexionar sobre les exposicions a l'aula, llegir i fer resums, analitzar i valorar críticament els textos de lectura obligatòria i les pel·lícules.

5. AVALUACIÓ

L'avaluació serà, en primer lloc, una prova escrita sobre un tema del programa. Aquesta prova tindrà un valor d'un 60% de l'avaluació total del curs. En la segona part de l'avaluació es tindrà present la participació en els seminaris i grups de discussió, aportacions al fòrum (campus virtual), comentaris de text i "bona pràctica". Aquesta segona part de l'avaluació tindrà un valor d'un 40%.

Criteris d'avaluació de la «prova escrita»:

- Continguts teòrics de l'assignatura (60%)
- Aplicació dels continguts teòrics a situacions educatives en la vida quotidiana (20%)
- Redacció i expressió escrita (20%)

Criteris d'avaluació dels «seminaris, fòrums i grups de discussió»:

Participació (20%)
Elaboració de textos escrits al voltant del tema (50%)
Capacitat de reflexió i d'innovació (20%)
Expressió (10%)

6. BIBLIOGRAFIA

6.1. Bibliografia bàsica

BÁRCENA, F. (2004): *El delirio de las palabras*, Barcelona, Herder.
GEERTZ, C. (1991): *La interpretación de las culturas*, México, Gedisa.
DUCH, L. (1997): *La educación y la crisis de la modernidad*, Barcelona, Paidós.
DUCH, L. (2004): *Estaciones del laberinto. Ensayos de antropología*, Barcelona, Herder.
DUCH, L./MÈLICH, J.-C. (2005): *Escenarios de la corporeidad*, Madrid, Trotta.
FRANKL, V. (2004): *El hombre en busca de sentido*, Barcelona, Herder.
GIRARD, R. (2006): *Los orígenes de la cultura*, Madrid, Trotta.
MANTEGAZZA, R. (2006): *La muerte sin máscara. Experiencia del morir y educación para la despedida*, Barcelona, Herder.
MARQUARD, O. (2001): *Filosofía de la compensación. Escritos sobre antropología filosófica*, Barcelona, Paidós.
MAY, R. (1992): *La necesidad del mito*, Barcelona, Paidós.
MÈLICH, J.-C. (1996): *Antropología simbólica y acción educativa*, Barcelona, Paidós.
MÈLICH, J. C. (2002): *Filosofía de la finitud*, Barcelona, Herder.
MÈLICH, J.-C. (2004): *La lección de Auschwitz*, Barcelona, Herder.
MÈLICH, J.-C. (2006): *Transformaciones*, Buenos Aires, Miño & Dávila.
MEIRIEU, P. (2004): *Referencias para un mundo sin referencias*, Barcelona, Graó.
MOSTERÍN, J. (2006): *La naturaleza humana*, Madrid, Espasa Calpe.
ROMBACH, H. (2004): *El hombre humanizado. Antropología estructural*, Barcelona, Herder.
TURNER, V. (1988): *El proceso ritual*, Madrid, Taurus.
VAN MANEN, M. (1999): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*, Barcelona, Paidós.
VAN MANEN, M. (2004): *El tono en la enseñanza. El lenguaje de la pedagogía*, Barcelona, Paidós.
WULF, C. (2004): *Antropología de la educación*, Barcelona, Idea Books.

6.2. Bibliografía de consulta

ARIÈS, P. (2000): *Historia de la muerte en Occidente*, Barcelona, Acantilado.
AUGÉ, M./COLLEYN, J.-P. (2005) : *Qué es la antropología*, Barcelona, Paidós.
BÁRCENA, F. (2005): *La experiencia reflexiva en educación*, Barcelona, Paidós.
BORGHESI, M. (2006): *El sujeto ausente. Educación y escuela entre el nihilismo y la memoria*, Madrid, Ediciones Encuentro.
CHAMBERS, I. (2006): *La cultura después del humanismo*, Madrid, Tecnos.
COMTE-SPONVILLE, A. (2001): *La felicidad, desesperadamente*, Barcelona, Paidós.
DUCH, L. (2002): *Antropología de la vida cotidiana. Simbolismo y salud*, Madrid, Trotta.
ESQUIROL, J. M. (2005): *Uno mismo y los otros: de las experiencias existenciales a la interculturalidad*, Barcelona, Herder.
GALIMBERTI, U. (2006): *Las cosas del amor*, Barcelona, Destino.
GIRARD, R. (1983): *La violencia y lo sagrado*, Barcelona, Anagrama.
HARRIS, M. (1982): *Vacas, cerdos, guerras, brujas, Los enigmas de la cultura*, Madrid, Alianza.
HARRIS, M. (1987): *Caníbales y reyes. Los orígenes de las culturas*, Madrid, Alianza.
JAMME, C. (1999): *Introducción a la filosofía del mito*, Barcelona, Paidós.
LE BRETON, D. (1999): *Antropología del dolor*, Barcelona, Seix Barral.
MEIRIEU, P. (2001): *Frankenstein educador*, Barcelona, Laertes.

- PENALVA, J. (2006): *El profesor como formador moral*, Madrid, PPC.
- PINKER, S. (2005): *La tabla rasa, el buen salvaje y el fantasma en la máquina*, Barcelona, Paidós.
- SABORIT, P. (2006): *Vidas adosadas*, Barcelona, Anagrama.
- SAVATER, F. (2002): *La infancia recuperada*, Madrid, Taurus.
- STEINER, G./LADJALI, C. (2005): *Elogio de la transmisión*, Madrid, Siruela.
- STOICHIA, V. I. (2006): *Simulacros*, Madrid, Siruela.
- THOMAS, L.-V. (1991): *La muerte, una lectura cultural*, Barcelona, Paidós.
- TORRANCE, R. M. (2006): *La búsqueda espiritual. La trascendencia en el mito, la religión y la ciencia*, Madrid, Siruela.
- ZIZEK, S. (2005): *Arriesgar lo imposible*, Madrid, Trotta.
- ZIZEK, S. (2006): *Bienvenidos al desierto de lo real*, Madrid, Akal.